

Schweissrapport

Sæsonen 2007/2008

**Rapport
Schweissregistret 2007/2008**

Udgivet af Danmarks Jægerforbund, i samarbejde med
Skov- og Naturstyrelsen

Forfattere: Mads Flinterup og Jytte Harder

Foto: Alex Henriksen, Jørgen Olsen,
Tommy Kristiansen og Mads Flinterup

Grafik: Lise Lotte Staunbjerg og Mads Flinterup

Tryk og opsætning: Hornslet Bogtrykkeri A/S

Oplag: 2.500 stk.

ISBN: 978-87-91632-19-8

ISSN: 1902-8326

Rapporten kan fås ved henvendelse til:

Schweiss-sekretariatet
Danmarks Jægerforbund
Molsvej 34
8410 Rønde
E-mail: info@schweiss.dk

Indhold

1. Indledning	3
2. Datagrundlag	3
2.1. Indrapportering trafik.....	4
2.2. Indrapportering jagt.....	4
2.3. Vildtudbytte	4
3. Ekvipagerne	4
3.1. Hundeførerne.....	4
3.2. Hundene	5
3.2.1 Fordeling på racer.....	6
4. Trafikeftersøgning	6
4.1. Geografisk fordeling.....	7
4.2. Belastning ved trafikeftersøgning	7
4.3. Trafikeftersøgningerne	8
4.3.1 Hvornår på døgnet påkøres råvildt?	8
4.3.2 Hvilket hjortevildt påkøres?.....	8
4.4. Hvilke rådyr påkøres hvornår?.....	9
4.4.1 Et bud på fordelingen mellem rå og buk i bestande af råvildt.....	10
5. Jagteftersøgninger	11
5.1. Eftersøgninger i forhold til vildtudbytte.....	11
5.1.1 Hvor er stigningen i jagteftersøgninger størst?	12
5.1.2 Bukke vs. efterårsråvildt	13
5.2. Jagteftersøgninger overordnet.....	15
5.2.1 Selv ledt	15
5.2.2 Kontroller	16
5.2.3 Eftersøgning kun på rekvirentens grund.....	17
5.2.4 Politiet kontaktet	17
5.2.5 Nabo kontaktet.....	17
5.2.6 Dyret rejst og/eller hunden har fanget af	17
5.3. Lokale forskelle i eftersøgninger	17

5.3.1 De tre lokale områder	18
5.3.2 Antal eftersøgninger i de tre områder	18
5.3.3 Forskel på jagttyper som giver eftersøgninger i de tre områder	19
5.3.4 Variationen i typen af eftersøgninger i de tre områder...	20
5.4. Hvilke faktorer kan påvirke mængden af jagteftersøgninger?	20
5.4.1 Forskelle i ejendomsstruktur	20
5.4.2 Jagttraditionelle forskelle	21
5.4.3 Jægeradfærd	21
5.4.4 Dækningsgrad af schweisshundeførere	22
5.5. Hvorledes kan geografiske forskelle udjævnes?	23
5.5.1 Jægerne	23
5.5.2 Jagtudlejerne	24
5.5.3 Schweisshundeførerne	25
5.5.4 Nye schweisshundeførere	26
6. Schweiss-registrets prøvesystem	27
6.1. Egnethedsprøve.....	27
6.2. Kvalifikationstest	28
7. Yderligere information	28

1. Indledning

Rapportsæsonen 2007/08 satte igen en rekord for antallet af eftersøgninger. Rekorden gælder både for jagt- og trafikeftersøgninger. Det bemærkelsesværdige er dog, at rekorden i jagteftersøgninger er sket på trods af en nedgang i antallet af bukkeeftersøgninger i 2007! Bukkejagten i 2007 var meget regnvåd, og det har givetvis givet et mindre jagttryk og dermed mindre behov for eftersøgning. Stigningen er således forårsaget af en forøgelse af efterårets jagteftersøgninger, hvilket er glædeligt, da det længe har været i denne del af jagtsæson, at jægerne har været for ringe til at lade tvivlen komme vildtet til gode.

Den 15. maj 2007 trådte en ny bekendtgørelse (Miljøministeriet bek. nr. 417 af 27/04 2007) om eftersøgning og aflivning af vildt i kraft. Denne bekendtgørelse stiller skærpede krav til jægeren, og giver de legitimerede hundeførere øgede beføjelser. Stigningen i jagteftersøgninger kan delvis skyldes denne stramning, men det er dog generelt indtrykket, at jægerne med glæde gør brug af schweisshundeførerne. Sikkert er det i hvert fald at schweisshundeførerne gerne løser endnu flere jagteftersøgninger, hvis behovet skulle vise sig at være der.

Denne rapport beskriver de i alt 12.838 eftersøgninger, som de legitimerede hundeførere foretog i sæsonen. Rapporten er opdelt i to hovedafsnit. Afsnittet om trafikeftersøgningerne hvor der fokuseres på, hvilke vildtarter, der påkøres, samt et afsnit om jagteftersøgninger hvor der er fokus på, hvor stigningen i jagteftersøgninger er sket. Endvidere fokuseres på regionale forskelle i eftersøgningsandel og mængde.

I september 2008 udgav Schweissudvalget et 20 sideres tema om schweissarbejde. Temaet blev bragt i bladet Jæger 9/2008 s. 51-70. Temaet kan bestilles i særtryk hos schweiss-sekretariatet (se kontakt informationer bagest i rapporten). Temaet fokuserer på, hvordan man bliver schweisshundefører, og hvad schweissarbejde er.

2. Datagrundlag

Grundlaget for den årlige schweissrapport er indrapporteringer fra de legitimerede schweisshundeførere. Schweisshundeførerne er forpligtede til at indrapportere deres eftersøgninger. Disse indrapporteringer er anonyme, men giver et billede af, hvilke typer opgaver det er, schweisshundeførerne håndterer. En eftersøgning er, når hundeføreren efter kontakt fra en rekvirent, rykker ud for at eftersøge og aflive nødstedt vildt, eller når en schweisshundefører i egenskab af at være hundefører, er til stede på en jagt og tager hunden i brug med det mål at eftersøge og aflive nødstedt vildt.

Indrapportering af eftersøgninger foregår via personligt login på hjemmesiden www.schweiss.dk.

Eftersøgningerne bliver registeret under det tidligere amt, hvor hundeføreren er bosiddende. Det betyder, at selv om en schweisshundefører har en eftersøgning i et andet område, end hvor han er bosiddende, vil eftersøgningen stadig blive registreret, som værende afviklet i bopælsområdet.

2.1 Indrapportering, trafik

Trafikeftersøgninger indrapporteres halvårligt med skæringsdato henholdsvis den 30. juni og 31. december. Trafikeftersøgningsperioden følger kalenderåret. De trafikeftersøgninger, der indgår i denne schweissrapport er foretaget i 2007. Der er i alt indrapporteret 4.327 trafikeftersøgninger.

2.2 Indrapportering, jagt

Jagteftersøgninger skal indrapporteres ved udgangen af overstået jagtsæson. Jagtsæson er i denne forbindelse fra 16/5 til og med 31/1. Indrapporteringsfristen er 15/2 og 15/8. Den jagtsæson, som er afrapporteret i denne rapport, er således for 2007/08. Der er i alt indrapporteret 8.511 jagteftersøgninger for den nævnte jagtsæson.

For at kunne drage sammenligninger mellem jagteftersøgninger og vildtudbyttet, er der i denne rapports afsnit 5.1 medtaget data for jagtsæsonen 2006/07. Sammenligningsgrundlaget er her 8.144 jagteftersøgninger på hjortevildt.

2.3 Vildtudbytte

I henhold til jagtlovens §43, stk. 1 skal personer, der har jagttegn, indberette deres vildtudbytte årligt. Denne indberetning afreporteres først med udsendelsen af jagttegnet det efterfølgende år. Således er de nyeste officielle vildtudbyttetotal, som velvilligt er stillet til rådighed af Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet, for jagtsæsonen 2006/07. Denne jagtsæson var den første, hvor udbyttet blev indrapporteret på storkommune niveau. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet har for sammenlignelighedens skyld også opgjort vildtudbyttet på de tidligere amter. I afsnit 5.3 anvendes det kommunalt baserede vildtudbytte, men i afsnit 5.1 anvendes vildtudbyttet opgjort på de tidligere amter.

3. Ekvipagerne

Arbejdet i schweissregisteret udføres som et samarbejde mellem hund og fører – til sammen kaldet en ekvipage.

3.1 Hundeførerne

Gennemsnitsalderen for de legitimerede schweisshundeførere er 52 år. Den yngste hundefører i registeret er 28 år, den ældste 79 år. For at være en god schweisshundefører er det nødvendigt med jagtlig og ikke mindst eftersøgningsmæssig erfaring. Denne erfaring tager selvsagt tid at opbygge. De hundefø-

rere, der står i registret i dag, har gennemsnitlig 9 års erfaring i registret. Der optages årligt nye hundeførere, ligesom der årligt går hundeførere ud. I 2007 blev i alt 12 nye hundeførere legitimerede.

I alt 171 hundeførere bidrog med eftersøgninger i sæsonen. Således havde hver hundefører i gennemsnit 50 jagt- og 25 trafikeftersøgninger i rapportsæsonen. Dette dækker dog over store udsving. Således bidrog 14 hundeførere med mere end 100 jagteftersøgninger. 8 hundeførere havde til gengæld mindre end 10 jagteftersøgninger. Flere af de hundeførere som har været aktive i sæsonen 2007/08 er nu trådt ud af Schweissregistret, og medio juli 2008 er der 164 legitimerede hundeførere.

Den enkelte hundefører bruger en stor del af sin fritid på schweissarbejdet. Dertil kommer den tid, som årligt bruges til at dygtiggøre sig selv og hunden, holde foredrag m.v. For at være en god schweisshundefører skal man således prioritere schweissarbejdet højt. Ligeledes kræver det en fleksibel arbejdsplads og en forstående familie. Samtidigt skal det dog understreges, at langt de fleste schweisshundeførere ønsker sig endnu flere eftersøgninger – hvorfor man som jæger aldrig må betænke sig på at rekvirere en schweisshundefører. Enhver eftersøgning er en gave til schweisshundeføreren.

3.2 Hundene

Hunden er schweisshundeførerens vigtigste redskab. Alle typer jagthunde, der har bestået en 400m/20 timers schweissprøve med en 1. præmie, kan søge om optagelse i Schweissregistret. For at en hund kan fungere som schweisshund, skal den dog være i besiddelse af en række egenskaber:

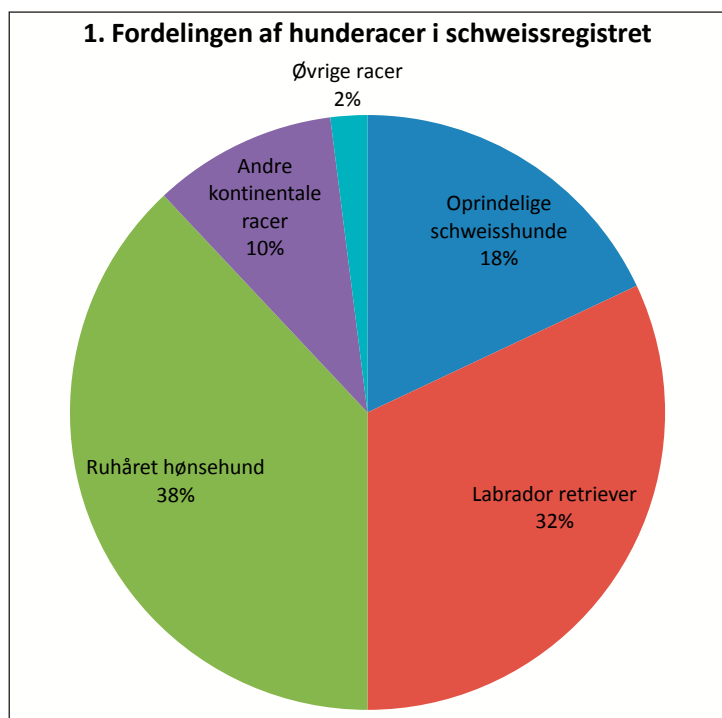
- Sporevne og -vilje
- Koncentration
- Selvstændighed
- Skarphed
- Evnen til at tage og affange/stille anskudt vildt

Det betyder i praksis, at små jagthunde som spaniels, terriere og gravhunde har svært ved at begå sig i schweissregistret. Disse racer optages som udgangspunkt derfor ikke længere i registret.

3.2.1 Fordeling på racer

Det er hundens egenskaber, der gør den til schweisshund – ikke dens race. Når det er slået fast, er det en kendsgerning, at to hunderacer er dominerende i registret – Ruhåret hønsehund og Labrador retriever, som tilsammen udgør 70% af samtlige hunde i schweissregistret. Det er med god grund. Disse racer har de egenskaber, som efterspørges ved schweisshund. Den ruhårede hønsehund kan dog være begrænset i sin evne til at koncentrere sig i længere tid om sværere spor. Labradorens akilleshæl er ofte hetzen, hvor denne hunderace kan mangle den fornødne skarphed overfor klovbærende vildt samt vedholdenheden ved lange hetz. Den dominerende årsag til at disse to racer udgør majoriteten i registret, er formentligt, at det er jægerens foretrukne jagthunderacer. Det er således de typer hunde, som man har været vant til at arbejde med, og når man så ønsker at specialisere sig i schweissarbejde, holder man fast i racen.

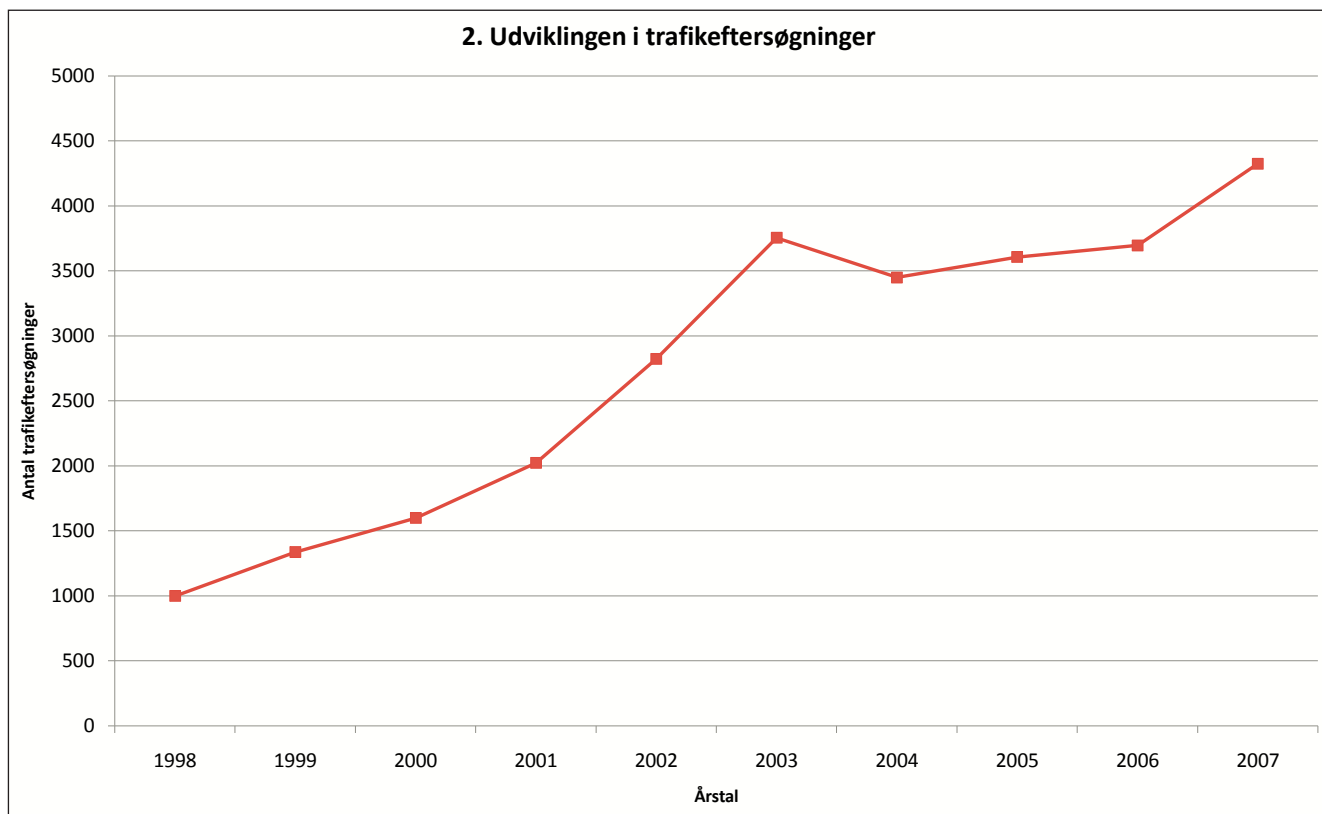
De oprindelige schweissracer – Hannoveransk Schweisshund og Bayerisk Bjergschweisshund er også stærkt repræsenteret i registret. Tilsammen udgør de 18% af hundene i schweissregistret. Disse racer har afgjort deres force ved eftersøgning af større vildtarter, og er stærkest repræsenteret i områder, hvor der eftersøges meget kron- og dåvildt. Mange af disse hunde fungerer dog også glimrende på råvildteftersøgninger, men her kan det være et problem, at hundene hellere stiller end affanger vildtet. Råvildt kan i reglen ikke stilles, derfor skal hunden kunne tage det og som minimum fastholde det til hundeføreren kommer frem og kan affange det. Af dyreetiske grunde er det dog at foretrække, at hunden selv hurtigst muligt affanger dyret.

Figur 1 viser den procentuelle fordeling af de registrerede schweisshund. Gruppen øvrige racer omfatter nu kun Tysk wachtelhund og Chesapeake Bay retriever.

4. Trafikeftersøgning

Trafikeftersøgninger udgør en betydelig del af schweisshundeførernes opgaver. Typisk rekvireres hundeførerne af Falck, sjældnere af Politiet og få gange direkte af trafikanten. I 2007 var der i alt 4.327 trafikeftersøgninger, hvilket er en stigning på 17% i forhold til 2006. Som det fremgår af figur 2 har antallet af trafikeftersøgninger ellers været stagneret siden 2003. Der er ikke nogen indlysende forklaring på stigningen, og heller ikke i hvor stort omfang 4.327 eftersøgninger afspejler det reelle eftersøgningsbehov i trafikken. Der er således flere eksempler på flugtbilisme ved påkørsel af vildt.

Da størstedelen af rekvireringen til denne type eftersøgninger foregår via Falck eller Politiet, afspejler eftersøgningstallet, hvor stor en andel af bilisterne, der er bevidst om, at man via kontakt til 70 10 20 30 (Falck) eller 114 (Politiet) på forsvarlig vis kan få taget hånd om trafikkvæstet vildt. Derfor oplever hundeførerne ofte også en stigning i trafikeftersøgninger lige efter, at medier har sat fokus på problemet.

4.1 Geografisk fordeling

Mængden af trafikeftersøgninger varierer meget fra område til område. Hyppigheden af påkørsler er afhængig af mange komplekse forhold, f.eks. trafikintensitet, vejtæthed og vildttæthed m.v.

Som nævnt ovenfor har der gennemgående været en stigning i trafikeftersøgninger. Stigningen har været størst i Sønderjylland, hvor den har været på hele 60% i forhold til 2006. Men også Sydsjælland har haft en stor stigning på i alt 38%. Det eneste område, som har oplevet et fald i trafikeftersøgninger fra 2006 til 2007 er Hovedstadsområdet, som er gået tilbage med 29%.

Antalsmæssigt det dog stadig de to gamle Nordjyllands og Århus amter som topper listen med henholdsvis 757 og 685 trafikeftersøgninger i 2007.

4.2 Belastning ved trafikeftersøgning

Kørsel i forbindelse med trafikeftersøgninger betales af Skov- og Naturstyrelsen. I 2007 blev der i alt kørt 165.105 km i forbindelse med trafikeftersøgninger. Det betyder, at hver hundefører årligt i gennemsnit kører knap 1.000 km i forbindelse med trafikeftersøgninger.

Det er dog ikke kørsel, som belaster hundeførerne mest ved trafikeftersøgninger. Den store udfordring ligger derimod i, at eftersøgningerne opstår uforudsigeligt og på "skæve" tidspunkter. Dertil kommer, at trafikanterne naturligvis ikke altid har forudsætningerne for at gøre opgaven lettest mulig for hundeførerne. Ofte er afmærkningen af påkørselsstedet mangelfuld, hvorfor det undertiden tager længere tid at finde selve påkørselsstedet end det påkørte stykke vildt.

4.3 Trafikeftersøgninger

Schweisshundeførerne eftersøger som udgangspunkt klovbærende vildt samt ræv og grævling, der påkøres. Undertiden eftersøges også andre dyr f.eks. harer. Råvildt udgør dog 88% af trafikeftersøgningerne, hvorfor der i det følgende fokuseres på råvildtet.

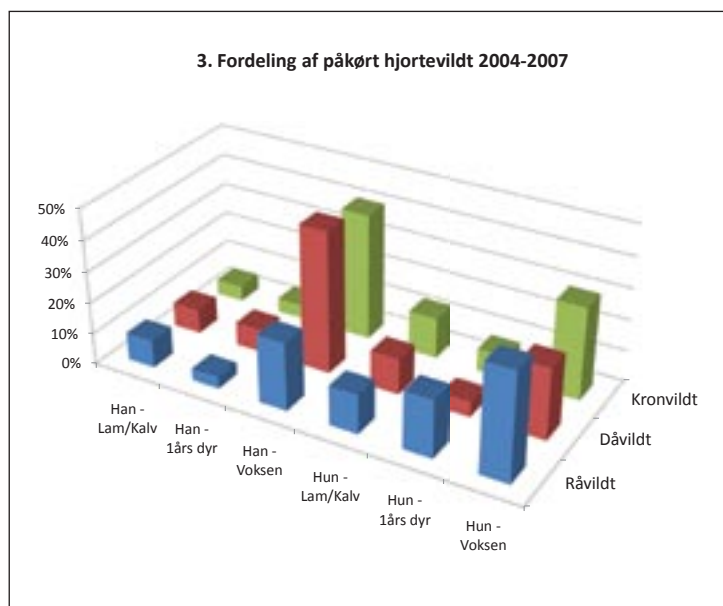
4.3.1 Hvornår på døgnet påkøres råvildt?

Schweiss-rapporten 2006/07 viste, at råvildt typisk påkøres i perioden omkring dag-gry og igen i skumringen. Tallene for 2007 underbygger dette. Således påkøres 20% af råvildtet i tidsrummet mellem kl. 6.00 og 8.00. Op mod hvert andet stykke råvildt som påkøres, rammes i tidsrummet mellem kl. 18.00 og midnat. Det betyder, at trafikeftersøgninger meget ofte foregår om natten, hvilket betyder, at disse eftersøgninger desværre ofte griber forstyrrende ind i hundeførernes døgnrytme.

En nærmere analyse af hvornår på døgnet råvildt påkøres kan ses i schweissrapporten 2006/07 i afsnit 4.2.

4.3.2 Hvilket hjortevildt påkøres?

Figur 3 viser fordelingen af køn og alder af påkørt hjortevildt i perioden 2004-2007. Det drejer sig om 7.290 observationer på råvildt, 363 observationer på dåvildt og 306 observationer på kronvildt. Trafikeftersøgninger, hvor ikke både alder og køn er oplyst, er udeladt af analysen.

Det ses, at for alle vildtarter er det oftest voksne dyr, som påkøres. Som det ses, gælder det både for kron- og dåvildt, at hjorte er mest udsatte. Det er også forventeligt, da yngre handyr vil "flakke" mest omkring. Kalve og 1 års dyr (smaldyr) vil typisk følges med hinden/dåen og derved profitere af det voksne hundryrs livserfaring.

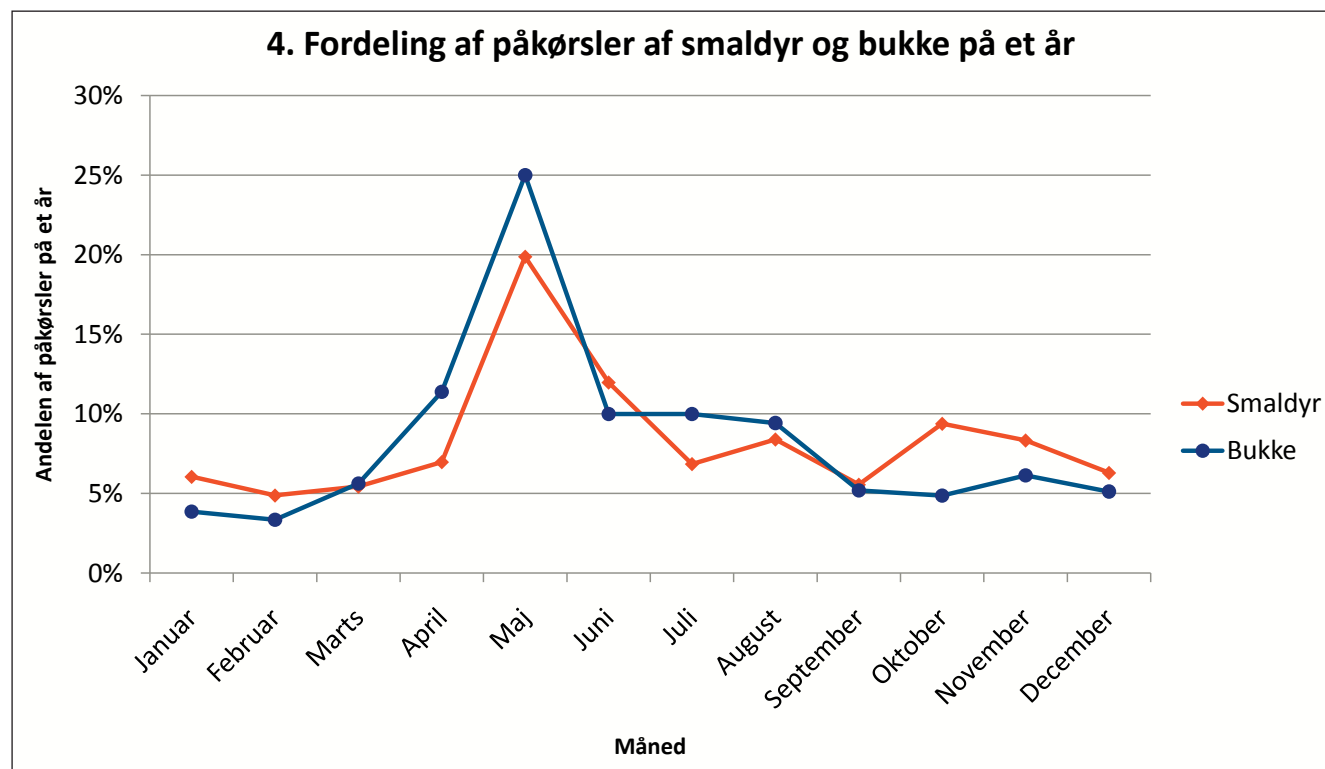
Som det ses af figur 3 forholder det sig tilsyneladende anderledes for råvildt, hvor det primært er voksne råer, som påkøres. I de følgende afsnit analyseres nærmere på dette fænomen.

Aldersmæssigt skelnes der kun mellem helt unge dyr (lam/kalv), dyr på 1 år (smaldyr)

og voksne dyr. Inddelingen i aldersklasser vurderes af hundeføreren i felten, når dyret er fundet. Derfor kan man ikke tage for givet, at aldersangivelsen er entydig. Således skal den enkelte hundefører f.eks. vurdere om det unge hundyr, fundet i april og maj måned, skal indrapporteres som lam/kalv eller smaldyr.

4.4 Hvilke rådyr påkøres hvornår?

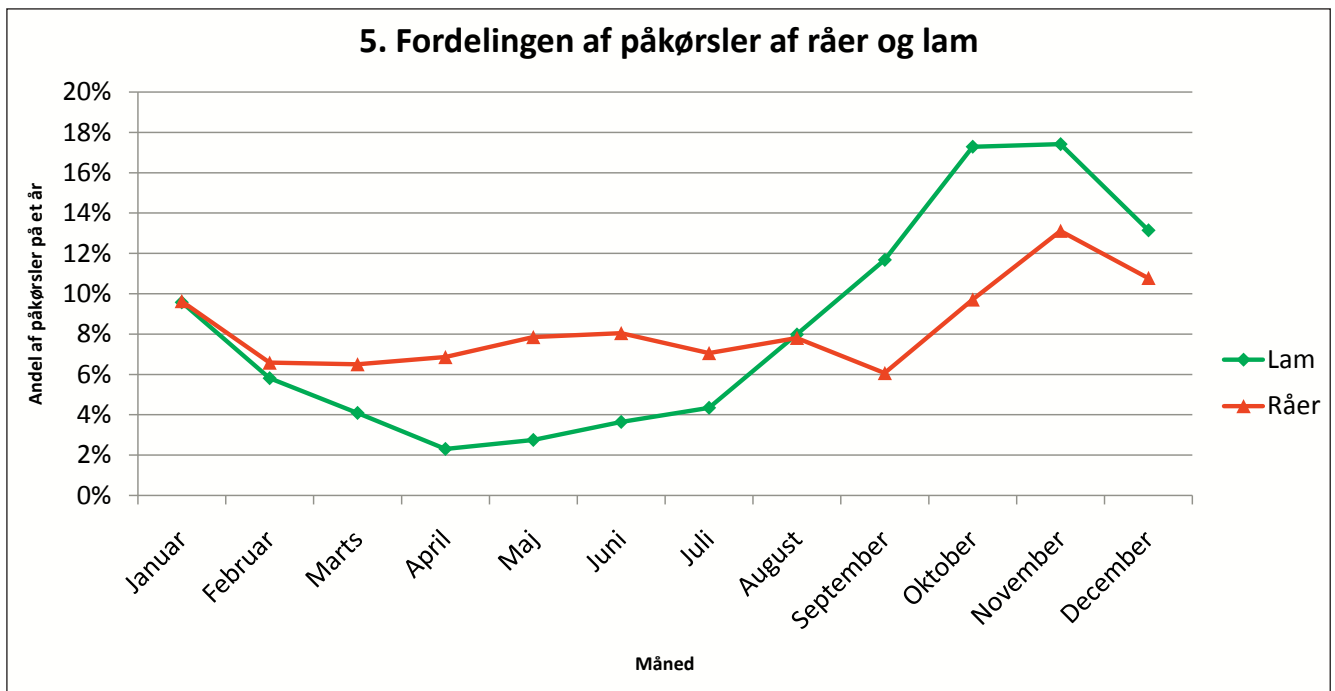
Materialet, der ligger til grund for denne analyse, er indberetningen af trafikeftersøgt råvildt i perioden 2004-2007. I den periode er der indberettet 7.290 observationer af trafikeftersøgt råvildt med kendt alder og køn. I det følgende antages, at fordelingen blandt de dyr, som ikke findes, er identisk med de dyr, som findes. Der er næppe heller grund til at tro andet.

Figur 4 viser hvor stor en andel af påkørslerne på smaldyr og bukke på et år som falder i de enkelte måneder. Maj måned er højsæson, her påkøres 25 % af samtlige bukke samt 20 % af smaldyrene. Der er to årsager til dette. Bukkene etablerer deres territorier i slutningen af april og i maj, hvorved især yngre bukke jages ud fra de områder, som de er vant til at færdes i.

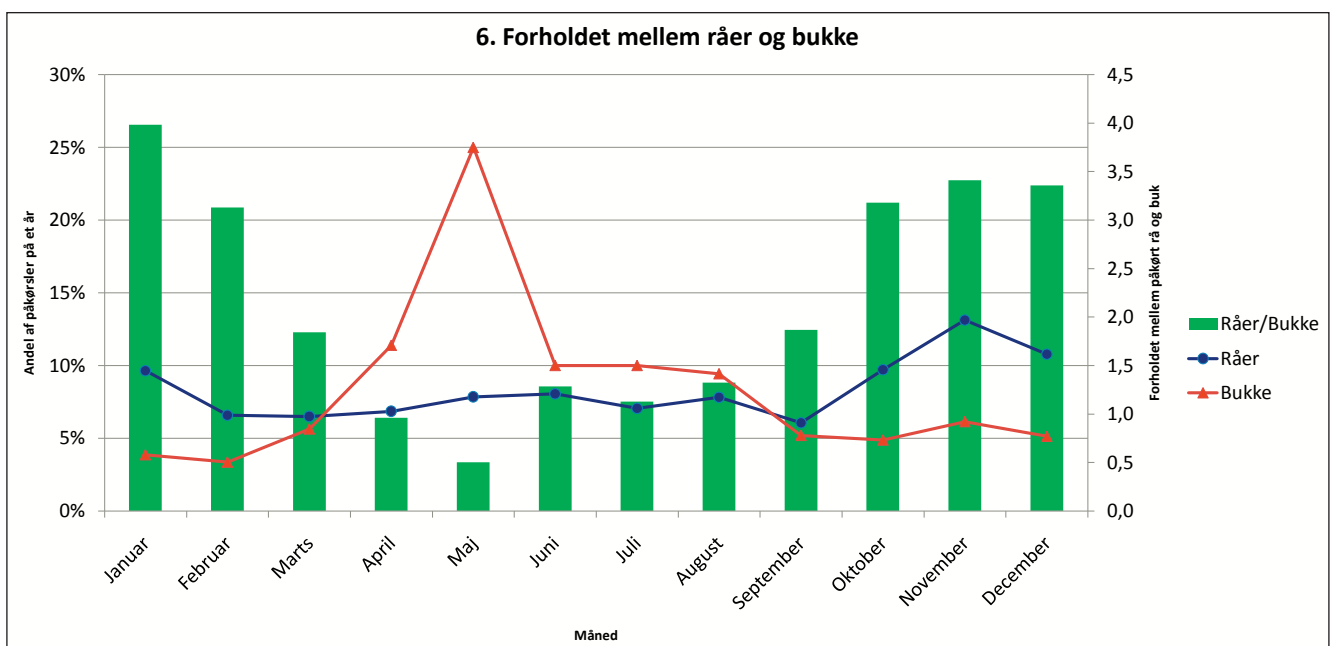
At man ser den samme tendens for smaldyr, skyldes formentligt at råer støder forrige års lam – nu smaldyrene – fra sig, inden de nye lam sættes i maj måned. Derved overlades en masse smaldyr for første gang til at færdes alene i terrænet og dermed i trafikken uden råens føring. Den manglende rutine samt rodløshed gør dem formentligt særdeles sårbare for påkørsel. Naturligvis vil hansmaldyret – 1 års bukken – også være udsat for de ældre bukkers territorial kampe.

Figur 5 viser, hvornår på året råer og lam påkøres. Det ses, at der er højsæson for påkørsel af lam i september-januar, hvor råerne påkøres mest i oktober-januar. At disse to ikke topper samtidigt skyldes det forhold, at der påkøres så få lam i april-juli, i forhold til råer i samme periode. I den periode er lammene meget stationære og bevæger sig kun lejlighedsvist rundt med råen. Men fra sensommeren og frem følger lammene råen stort set hele tiden. Der er derfor heller ikke noget bemærkelsesværdigt i, at påkørte lam følger påkørte råer nøje i vinterhalvåret.

4.4.1 Et bud på fordelingen mellem rå og buk i bestande af råvildt

Figur 6 viser forholdet mellem påkørte råer og bukke (altså dyr på mindst 2 år) fordelt på månederne, samt forholdet mellem påkørte råer og bukke i de enkelte måneder i perioden 2004-2007. Det ses, at i marts-september påkøres der forholdsvis mange bukke i forhold til råer, hvilket gør forholdet lille. Det hænger givetvis sammen med, at de to køn i denne periode har forskellig adfærd. Bukken bruger mange ressourcer på at etablere territorium, og først ved efterårstid ophører bukken med at hævde sit territorium. Herefter kastes opsatsen, og bukken fokuserer nu på at komme bedst muligt gennem vinteren. Det vil sige, at den er meget selektiv i forbindelse med sit fødeindtag og i den forbindelse flytter den sig fra område til område i forhold til, hvor den bedste føderessource findes.

Råen bruger i perioden april - september mange ressourcer på yngelplejen. I foråret skal forrige års lam stødes bort. Fra maj og frem passer hun meget stedtro sine nye lam, og først ved efterårstid begynder

råerne at bevæge sig over større arealer med deres lam. Råens bevægelsesmønster er her formentlig sammenfaldende med bukkens, da de begge søger den bedst mulige føde for at sikre de bedste vilkår for at komme igennem vinteren.

I perioden oktober til februar kan man derfor groft sagt sige, at voksne rådyr adfærdsmæssigt ”bare” er rådyr! Hvorfor sandsynligheden for at en rå eller en buk påkøres er lige stor. Forholdet mellem hvor mange råer, der påkøres i forhold til bukke i denne periode, kan derfor forventes at afspejle forholdet mellem råer og bukke i bestanden! På baggrund af figur 6 kan det derfor tolkes derhen, at forholdet mellem voksne råer og voksne bukke i den samlede danske råvildtbestand i vintermånederne er mellem 3 og 4 råer pr. buk.

Dette estimat er ikke videnskabeligt underbygget. Estimatet rummer også en række fejlkilder, først og fremmest pålideligheden af indrapporteringerne. Hvor gode og omhyggelige er hundeførerne med at aldersbedømme dyrene? Afspejler observationerne med både kendt alder og køn, også de negative eftersøgninger osv.

5. Jagteftersøgninger

Schweissarbejde er per definition eftersøgning af klovbærende vildt – hvilket vil sige rå-, då- og kronvildt, i mindre grad sikavildt og endnu sjældnere muflon og vildsvin. Det hænder dog, at schweisshundeførere eftersøger andet hårvildt – primært ræv. I det følgende fokuseres der på råvildt. Nøgletallene for då- og kronvildteftersøgningerne i sæsonen, vil også blive præsenteret.

5.1. Eftersøgninger i forhold til vildtudbytte

Traditionelt har man anvendt eftersøgningerne i forhold til vildtudbytte som et mål for, med hvor stor intensitet der eftersøges af de legitimerede hundeførere i et defineret område. Det er ikke nødvendigvis det bedste mål, idet vildtudbyttet kun afspejler det vildt, der bliver nedlagt, men ikke tager højde for det vildt, der skydes forbi til, og det vildt som i mere eller mindre grad anskydes, men ikke findes. Schweisshundeførernes eftersøgninger vil jo netop være koncentreret om de marginale situationer, hvor vildtet ikke umiddelbart er leveret.

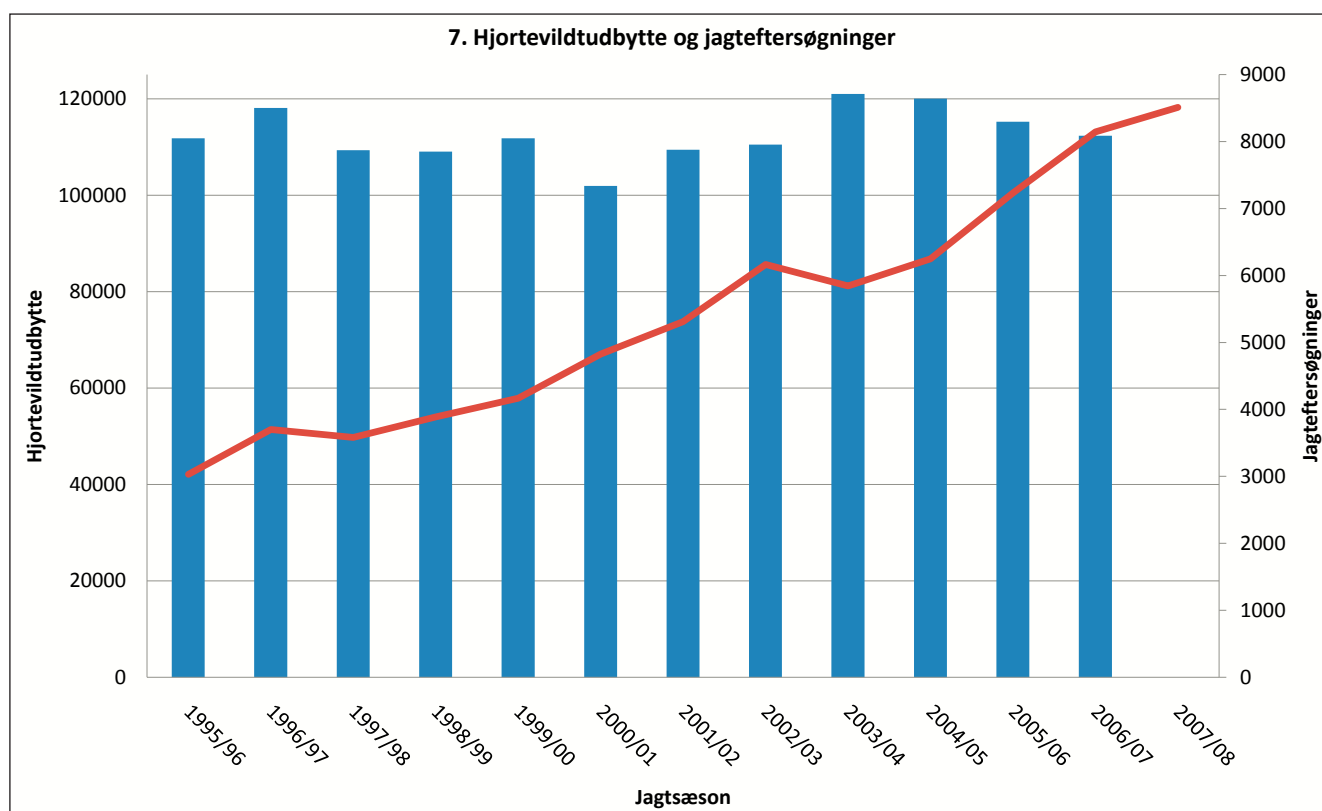
Amt	Kronvildt	Dåvildt	Råvildt	I alt
Københavns Amt	-	1%	1%	1%
Frederiksborg Amt	9%	6%	5%	5%
Roskilde Amt	-	15%	6%	6%
Vestsjællands Amt	3%	14%	4%	4%
Storstrøms Amt	-	11%	4%	5%
Bornholms Amt	-	-	4%	4%
Fyns Amt	-	5%	3%	4%
Sønderjyllands Amt	38%	10%	7%	7%
Ribe Amt	24%	6%	9%	11%
Vejle Amt	63%	2%	5%	6%
Ringkøbing Amt	22%	6%	8%	10%
Århus Amt	25%	11%	8%	9%
Viborg Amt	24%	3%	7%	8%
Nordjyllands Amt	19%	7%	6%	6%
Hele landet	24%	7%	6%	7%

Tabel 1. Andel af jagteftersøgninger i forhold til vildtudbyttet 2006/07 fordelt på amter.

Tabel 1 viser andelen af jagteftersøgninger fordelt på de tidligere amter og på vildtarter. Samtlige 14 tidligere amter er medtaget, men det tidligere Københavns amt bør læseren ikke fokusere voldsomt på. En stor del af vildtudbytte her falder i dyrehaver under meget kontrollerede forhold, ligesom der kun er én hundefører bosiddende i dette område.

For de øvrige amter er tendensen klar. Der er langt flere eftersøgninger pr. stk. nedlagt klovbærende vildt i Jylland end på øerne. Fyn er stadig der, hvor der eftersøges mindst. Her foregår der kun tre eftersøgninger på råvildt pr. 100 nedlagte stykker råvildt. I Vestjylland (de tidligere Ribe og Ringkøbing Amter) eftersøger de legitimerede hundeførere 3 gange så meget råvildt! I det hele taget er Vestjylland, det sted i landet hvor schweissregistret tilsyneladende har bedst fat, her er mere end én eftersøgning pr. 10 stk. nedlagt klovbærende vildt.

Det er fortsat tydeligt, at der eftersøges mest kronvildt i forhold til udbyttet. Tallene for de tidligere Vejle og Sønderjyllands amter skal tages med forbehold. Eftersøgninger bliver, som anført i afsnit 2, opgjort i det område, hvor hundeføreren er bosiddende. Således kan et par hundeførere, som har en del eftersøgninger i andre tidligere amter, end der hvor de er bosiddende, hurtigt skævvride billedet, i de områder, hvor udbyttet af den enkelte art er lille. På landsplan ligger det dog fast, at der eftersøges et stykke kronvildt for hver fjerde, der nedlægges.

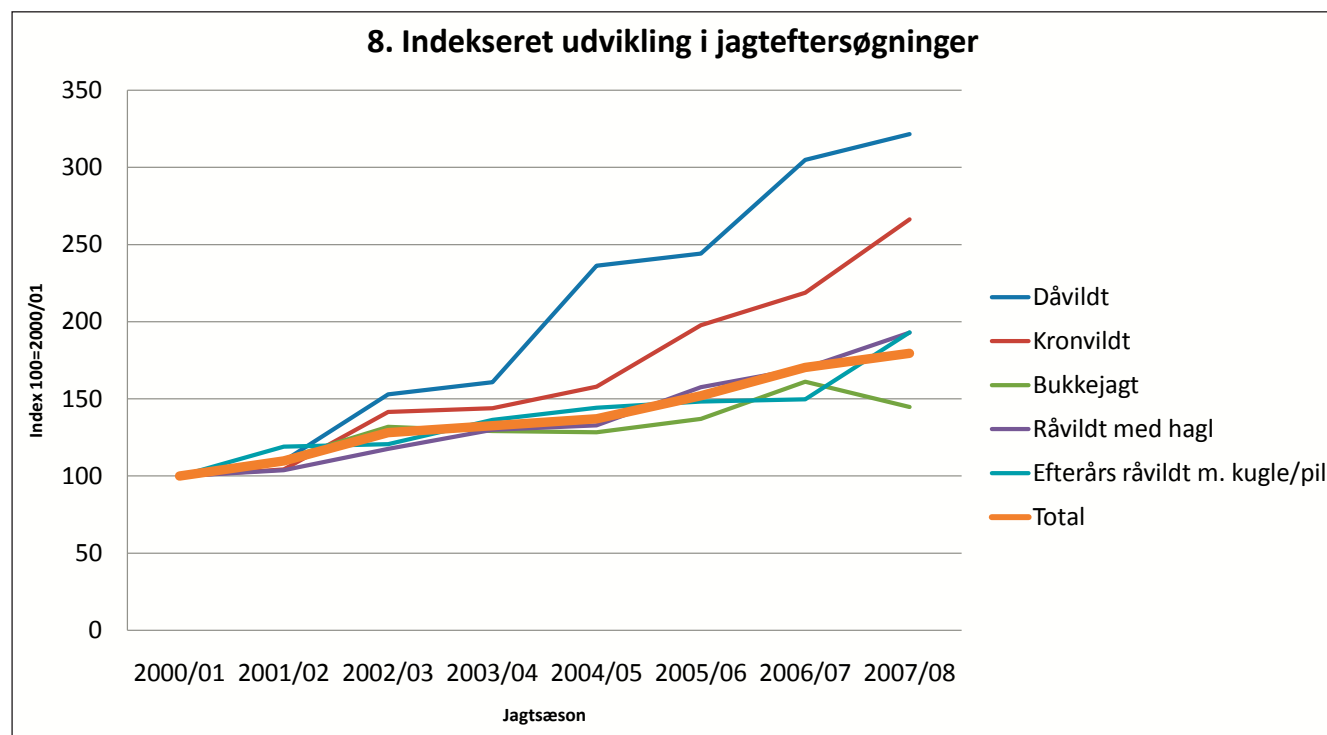

Figur 7 viser udviklingen i hjortevildtudbytte i forhold til udviklingen i jagteftersøgninger. Det ses, at vildtudbyttet har været tilnærmelsesvist konstant omkring 115.000 stykker klovbærende vildt i perioden, medens mængden af jagteftersøgninger er mere end fordoblet. I afsnit 5.1.1 analyseres denne udvikling nærmere.

5.1.1 Hvor er stigningen i jagteftersøgninger størst?

Figur 8 viser udvikling (indekseret) i jagteftersøgninger fra jagtsæsonen 2000/01 til 2007/08. Eftersøgningerne er inddelt i fem kategorier: Dåvildt, Kronvildt, Bukkejagt, Råvildt med hagl og Efterårsråvildt med kugle/pil. Ligeledes er den samlede udvikling i perioden angivet.

Totalt set er jagteftersøgninger gået frem med ca. 80% på 7 år. De tre kategorier af råvildteftersøgninger følger denne udvikling nøje. Stigningen er mindst, ved eftersøgninger i forårsbukkejagten, hvor mængden kun er steget med 45%. Efterårsråvildt, hvad enten det er nedlagt med hagl eller kugle (pil), er steget med 93%. Det kan tolkes derhen, at jægerne længe har brugt schweishundeførerne til at få eftersøgt deres forårsbukke, hvorimod, der ikke er eller har været tradition for, at anvende schweishundene lige så ofte i forbindelse med efterårsjagterne efter råvildt. Dette belyses nærmere i afsnit 5.1.2.

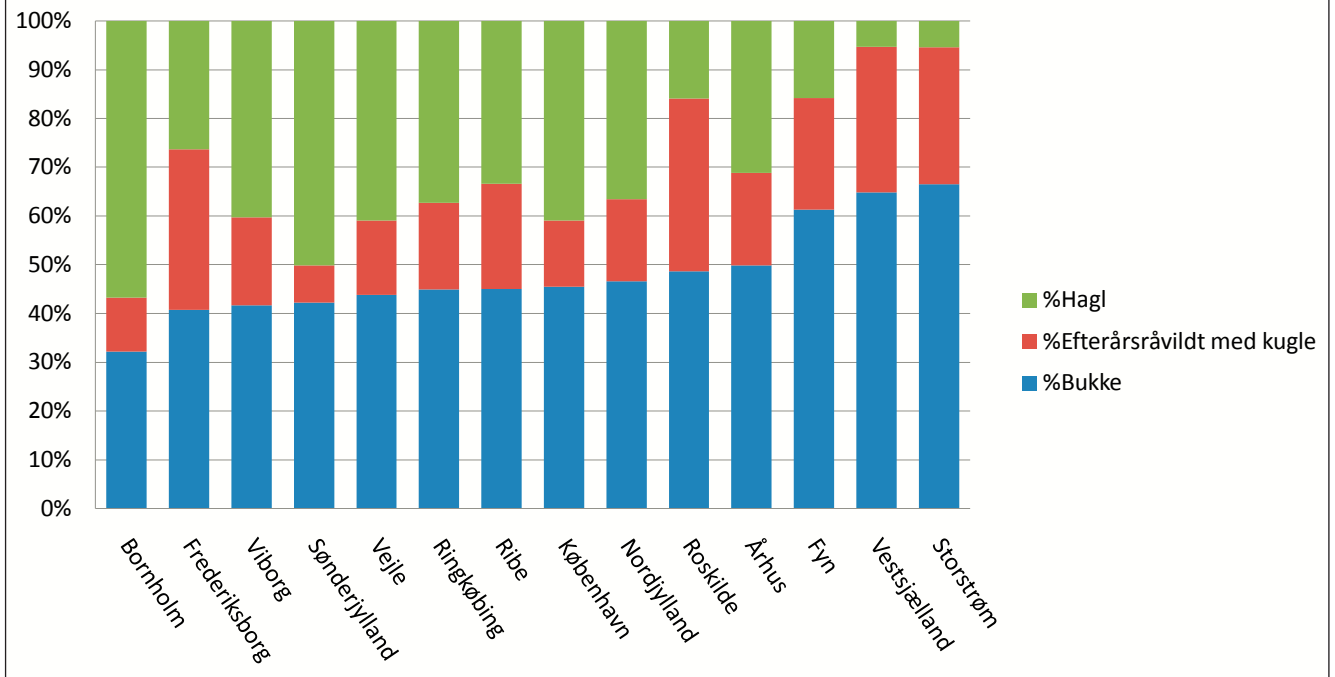
Eftersøgninger på kronvildt er steget 166%, og eftersøgninger på dåvildt er steget med 222% i perioden. Den procentuelle stigning er således størst for de store hjortevildtarter, og den er nærmest eksploderet siden jagtsæsonen 2003/04. Dette kan hænge sammen med, at Vildtforvaltningsrådet nedsatte regionale hjortevildtgrupper i sommeren 2004. Disse grupper har primært til formål at sikre mere etisk jagt på det store hjortevildt, herunder at sikre, at alle afgivne skud til de store hjortevildtarter bliver efterprøvet med en schweishund. Det kan se ud til, at disse grupper har haft held til at udbrede dette kendskab i praksis. Når det er sagt, er den hyppigste overtrædelse af de etiske regler for hjortevildtjagt, som grupperne indberetter til Vildtforvaltningsrådet: ”Manglende kontroleftersøgninger af påskudt vildt”. Der er tilsyneladende stadig et potentiale for yderligere eftersøgninger på kron- og dåvildt.

5.1.2. Bukke vs. efterårsråvildt

Figur 9 viser, hvorledes fordelingen på råvildteftersøgninger er på jagtsæson og -typer. På landsplan foregår 48% af alle råvildteftersøgninger i bukkejagten fra 16. maj til 15. juli. De resterende 52% foregår i efterårsjagtsæsonen 1. oktober til 15. januar. Figur 9 viser dog meget store regionale forskelle i andelen mellem bukke- og efterårsjagt. Således foregår kun hver 3. eftersøgning på Bornholm i bukkejagten, men på Fyn og Sjælland er det op mod to tredjedele af samtlige råvildteftersøgninger, der foregår i bukkejagten.

Figur 9 viser også en meget stor forskel på, hvorledes råvildtet jages i efteråret. I Sønderjylland og på Bornholm har man en lang tradition for at skyde råvildt med hagl. Her udgør hagleftersøgninger da også mere end halvdelen af eftersøgningerne på råvildt. På Sjælland og Fyn er der næste ingen tradition for hagljagten, og der forekommer også meget få hagleftersøgninger i disse egne.

9. Fordeling af råvildtjagteftersøgninger på de tidligere amter

På baggrund af figur 9 vurderes det, at det stadig er på efterårsjagterne efter råvildt, at det største vækstpotaentiale for eftersøgninger er. Dette gælder især på Fyn og Sjælland. Det skal dog siges, at det forhold mellem råer og bukke som er fundet i afsnit 4.4.1 i bestanden af råvildt, antyder et højere jagttryk på forårsbukke end efterårsdyr.

5.2 Jagteftersøgninger overordnet

Stigningen i jagteftersøgninger udlægges af udenforstående ofte som problematisk, og som et udtryk for at jægerne er blevet ringere skydende. Det er ikke korrekt. Der er ikke lighedstegn mellem en eftersøgning og en anskydning. Der kan være flere årsager til, at en jæger ønsker assistance:

- Entydige tegn på at dyret er anskudt.
- Entydige tegn på at dyret er ramt, men som jæger føler man sig utryk ved situationen.
- Dyret kan være set løbe over til naboen, hvor man ikke selv må færdes.
- Der er ingen tegn på, at dyret er ramt, men man ønsker det kontrolleret af en schweisshund.

Den klassiske eftersøgning relaterer sig til de to førstnævnte tilfælde. Men det er langt fra alle disse tilfælde, hvor der vitterligt er tale om anskydninger. I løbet af eftersøgningssæsonen var der tale om blodskud 1.144 gange af de tilfælde, hvor schweisshundeførerne var rekvireret til at eftersøge. Dertil kommer et lignende antal lever/waidskud, hvor dyret er truffet lige bag mellemgulvet og ligger forendt inden for kort afstand.

Stigningen i eftersøgningsmængden er udtryk for en øget jagtetisk bevidsthed hos jægerne. At jægerne rekvirerer hjælp til flere og flere eftersøgninger ses også som en nedgang i succesraten. I sæsonen 2007/08 var "kun" 50% af eftersøgningerne positive. Det er en naturlig konsekvens af, at jægerne nu flere steder hellere ringer en gang for meget end én for lidt. Men det betyder også, at hundeførerne kommer ud til flere og flere opgaver, hvor dyret ikke kan findes selv af den bedste schweisshund – typisk forbiskud.

5.2.1 Selv ledt

Selv om jægerne godt kan bryste sig af at være blevet mere ansvarlige, vokser træerne ikke ind i himlen. Der er stadigvæk anskudt vildt, som ikke eftersøges kvalificeret.

Desværre har jægerne stadig en slem tendens til lige at skulle lede selv, før schweishundeføreren rekvireres. Således havde jægerne, eventuelt sammen med egne hunde, forsøgt selv at finde dyret, inden schweishundeførerne kommer på opgaven, i 35% (2.951) af tilfældene.

Der er intet forgjort i selv at finde det vildt, man har skudt, når der er klare beviser på et direkte dræbende skud. Men indikerer situationen, at dyret ikke er forendt, så gør man langt mere skade end gavn ved selv at begynde at lede.

Når man leder selv, risikerer man at rejse dyret og derved skræmme det unødigt væk. Herved vanskeliggøres eftersøgningen, så hundeføreren skal bruge mere tid på at løse opgaven, og i værste fald kan dyret slet ikke findes.

Ser man isoleret på de 866 forløbsanskydninger, der blev eftersøgt i regi af Schweissregistret i 2007/08, er der igen tvivl. Når jægerne havde rekvireret hundeføreren med det samme, var der kun 47% af eftersøgningerne, hvor sporet var over 600 meter, men havde jægerne selv ledt først var sporet i 64% af tilfældene længere end 600 meter. Havde jægerne først selv forsøgt sig, fandt hundeførerne 64% af forløbsanskydningerne, men var eftersøgningen fra starten af overladt til hundeføreren, lykkedes det at finde dyret i 79% af forløbsanskydningerne.

5.2.2 Kontroller

En kontroleftersøgning er en eftersøgning, hvor jægeren ikke har kunnet finde tegn på, at dyret er ramt. Det vil sige en situation, hvor jægeren ikke er juridisk forpligtet til at få eftersøgt. Der kan være mange årsager til, at en jæger ønsker en kontroleftersøgning. Ofte tilsiger jægerens fornemmelse, at

han ikke kan have skudt forbi. Men de fleste jægere ved, at bare fordi man ikke kan finde skudtegn, så kan disse godt være der. Måske lukkede man øjnene i skudøjeblikket, så man ikke kunne se skudtegn. Eller man har måske ikke ledt det rigtige sted.

I sæsonen 2007/08 var der i alt 3.415 kontroleftersøgninger. Dette tal alene vidner om jægerens ansvarlighed.

Ser man på kontroleftersøgningerne, er der også god grund til fortsat at blive ved med at lade tvivlen komme vildtet til gode. I 1.578 tilfælde konstaterede hundeførerne, at der var skudt forbi. I 761 tilfælde har hundeførerne ikke angivet noget træfpunkt. Det bør tolkes derhen, at hundeførerne ikke har kunnet finde tegn på, at dyret er ramt, men heller ikke føler sig overbevist om, at der er skudt forbi. Men det betyder også, at i 1.076 tilfælde kunne hundeførerne fastslå, at dyret var ramt. I alt 805 (24%) tilfælde af kontroleftersøgninger resulterede i, at schweishundeføreren fandt dyret.

De hyppigste årsager til at schweishundeførerne fandt dyret ved kontroleftersøgning var bladskud (210), waidskud (208) samt forløb (110). Hvis ikke jægerne havde ladet tvivlen komme disse dyr til

gode, var flere endt som forrådnede i naturen, og for de forløbsanskudte dyrs vedkommende en smertefuld skæbne.

5.2.3 Eftersøgning kun på rekvirentens grund

Som nævnt ovenfor opstår en del eftersøgninger ved, at vildtet er gået på naboens terræn. I henhold til lovgivningen er det kun en legitimeret hundefører, der må eftersøge, hvor denne ikke har jagtret. Men i 5.632 (66%) tilfælde foregik eftersøgningen kun på rekvirentens jagtgrund.

5.2.4 Politiet kontaktet

Før en legitimeret hundefører kan indlede en eftersøgning udenfor rekvirentens jagtgrund, skal han orientere politiet. Dette gjorde hundeførerne i 2.654 (31%) tilfælde i sidste sæson.

Det er vigtigt at pointere, at orienteringen til politiet er anonym, hvad angår stedangivelse og rekvirentens identitet. Orienteringen af politiet sker for at sikre eventuelle lodsejere en mulighed for at orientere sig om, hvad der foregår, hvis disse pludseligt ser en bevæbnet mand med hund på deres ejendom.

5.2.5 Nabo kontaktet

Såfremt man er bekendt med, hvem der har jagtretten på naboens areal, er det ofte en bedre løsning at orientere naboen om, hvad der foregår, inden eftersøgningen indledes. Dette blev gjort i 1.256 (15%) af tilfældene.

5.2.6 Dyret rejst og/eller hunden har fanget af

Enhver eftersøgning starter med at sporet ud til dyret udredes i rem. Hvis vildtet ikke er forendt i sårlejet, vil dyret ofte rejse sig for at flygte. Her skal dyret enten skydes af hundeføreren eller posterede skytter, men oftere skal hunden fange det af. Når man i denne sammenhæng bruger begrebet, at hunden fanger af, betyder det, at hunden enten fanger og fastholder/affanger dyret eller, at det stiller og derved pacificerer dyret, så hundeføreren kan give det et fangstskud.

I 2.004 (24%) af tilfældene blev dyret rejst fra sårlejet. I 1.322 (16%) af tilfældene fangede hunden af. Dyret behøver ikke at have rejst sig fra sårlejet, for at hunden har fanget af. Det sker jævnligt, at hunden rent faktisk tager dyret i selve sårlejet.

5.3 Lokale forskelle i eftersøgninger

I afsnit 5.1 blev de regionale forskelle i eftersøgninger i forhold til udbytte præsenteret. Jagtsæsonen 2006/07 var den første, hvor vildtudbyttet blev indberettet på kommuneniveau. På baggrund af data fra Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet er der i det følgende afsnit en sammenlignende analyse af jagteftersøgningerne i tre geografiske områder; Thy-Hanherred, Djursland og Lolland-Falster.

Analysen viser, at der stort set ikke er forskelle i typerne af opgaver, de legitimerede hundeførere løser i de tre områder, men at der er meget stor forskel på, hvor meget der eftersøges i de tre områder. Mulige forklaringer og årsager diskuteres i afsnit 5.4.

5.3.1 De tre lokale områder

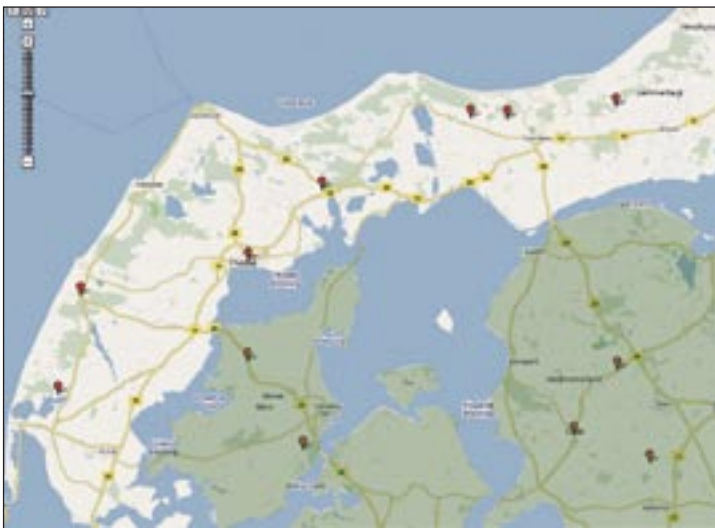
De tre områder, der her tages udgangspunkt i, er halvøen Thy-Hanherred, halvøen Djursland og de to øer Lolland-Falster.

De tre områder er valgt fordi:

- de er geografisk spredt, hvorfor det må forventes, at lokale forskelle vil slå igennem i materialet,
- de er geografisk veldefinerede. Derfor er indberetningen af vildtudbytte formentlig

mere pålidelig, ligesom må det forventes, at de lokale hundeførere primært virker lokalt.

- De tre områder har en nogenlunde ens fordeling mellem nedlagt råvildt og kron-/dåvildt. Således udgør råvildt henholdsvis 70 %, 74% og 74% af det samlede hjortevildtudbytte i de tre områder.

Der er en fejkilde i materialet, som vanskeligt kan kvantificeres. Når en hundefører fra eks. Jammerbugt kommune eftersøger i eks. Vesthimmerland kommune, vil eftersøgningen blive opgjort som afviklet i Jammerbugt kommune. Men da dette forhold gælder begge veje, dvs. hundeføreren fra Vesthimmerland som eftersøger i Hanherred vil have eftersøgningen opgjort som afviklet i Himmerland, antages det at effekten samlet er nul i den videre analyse. Fejkilden er givetvis størst på Djursland, da området mod vest har en stor grænseflade mod naboområdet.

Nøgletallene for de tre områder fremgår af tabel 2.

Tabel 2 Nøgletal for de tre områder.

	Thy-Hanherred	Djursland	Lolland-Falster
Kommuner	Thisted og Jammerbugt	Nord- og Syddjurs	Lolland og Guldborgsund
Areal i km ²	1.954	1.414	1.779
Legitimerede hundeførere	7 (8)*	7**	5

*I 2007/08 kom der endnu en legitimeret hundefører i området.

**I området gik en ud af registret ved udgangen af 2006/07 sæsonen og en fraflyttede området i 2006/07 sæsonen. Der er flyttet en hundefører til området i 2006/07 og endnu en flyttede til i 2007/08. Derfor har mængden af hundeførere i området været konstant.

5.3.2 Antal eftersøgninger i de tre områder

Af tabel 3 fremgår forholdet mellem eftersøgninger og udbyttet i de tre områder. Det ses, at der eftersøges mest i forhold til vildtudbytte i Thy-Hanherred og mindst på Lolland-Falster. Det ses også, at de enkelte hundeførere har flest eftersøgninger i Thy-Hanherred og mindst på Lolland-Falster.

Tabel 3 Eftersøgninger i de tre områder. Tal for 2007/08 i parentes – øvrige tal for 2006/07

	Thy-Hanherred	Djursland	Lolland-Falster
Eftersøgninger på kron-/dåvildt.	136 (155)	100 (91)	55 (45)
Eftersøgninger på råvildt.	313 (352)	286 (306)	159 (132)
Kron-/dåvildt eftersøgninger i forhold til udbyttet.	35%	18%	8%
Råvildt eftersøgninger i forhold til udbyttet.	9%	6%	4%
Eftersøgninger pr. hundefører.	64 (63)	55 (57)	43 (35)
Eftersøgninger pr. km ² .	0,23 (0,26)	0,27 (0,28)	0,12 (0,10)

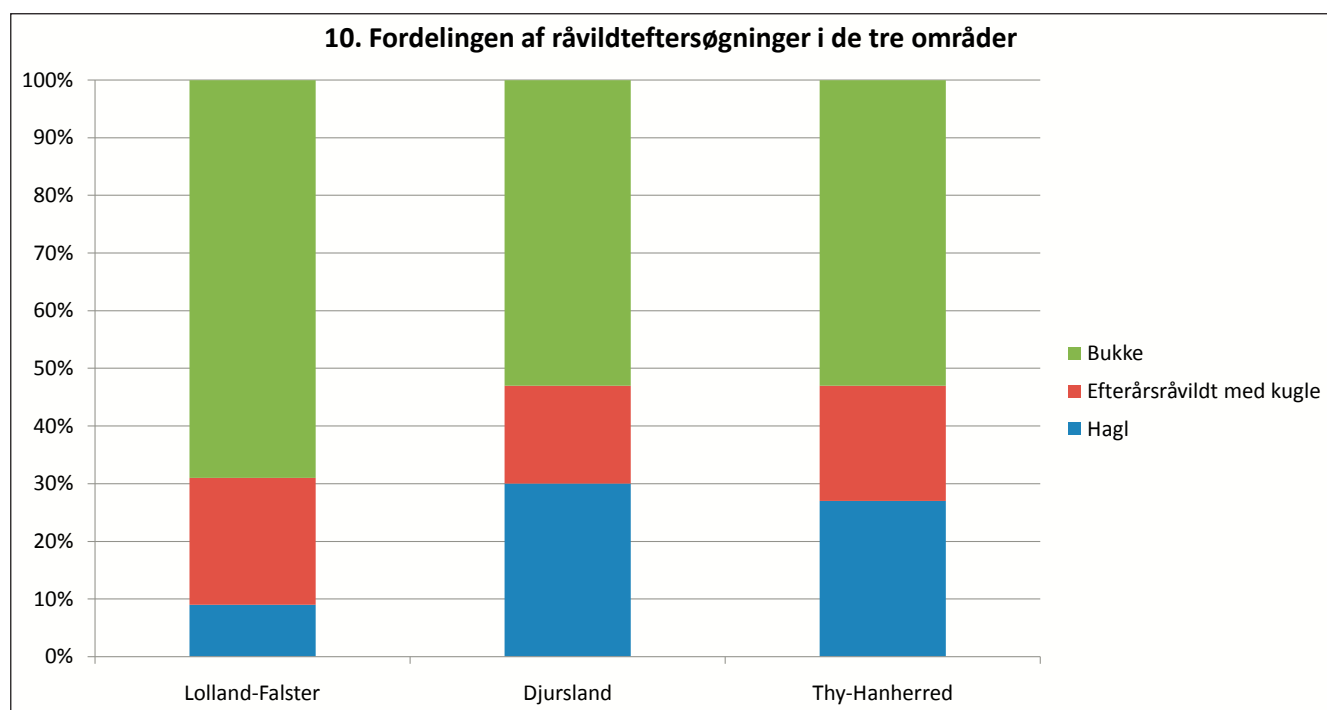

Vildtudbyttet pr. areal er højest på Djursland med 3,5 stykker klovbærende vildt pr. km². Der eftersøges stort set det samme på Djursland som på landsplan jfr. tabel 1. Men der eftersøges faktisk mindre på Djursland end i resten af det tidligere Århus amt. I 2006/07 blev der i alt eftersøgt 19% af kronvildtudbyttet på Djursland mod 36 % af kronvildtudbyttet i det øvrige tidligere Århus amt. Tilsvarende eftersøges 6% af råvildtudbyttet på Djursland mod 8% af råvildtudbyttet i resten af det tidligere Århus amt.

5.3.3 Forskel på jagttyper som giver eftersøgninger i de tre områder

Figur 10 viser, hvorledes råvildteftersøgninger fordeles sig på de tre eftersøgningskategorier: bukkejagt, efterårsråvildtjagt med hagl og efterårsråvildtjagt med kugle/pil. Der ses stort set ingen forskel mellem Thy-Hanherred og Djursland. Begge steder falder lidt mere

end 50% af råvildteftersøgninger i forbindelse med bukkejagten. Af råvildt eftersøgninger i efteråret

udgør haglskud ca. 2/3 af eftersøgningsmængden. På Lolland ser billedet derimod noget anderledes ud. 69% af samtlige råvildteftersøgninger foregår i bukkejagten, og hagleftersøgningerne er næsten ikke-eksisterende.

5.3.4 Variationen i typen af eftersøgninger i de tre områder

Tabel 4 viser indholdet af de eftersøgninger, som hundeførerne foretager i de tre områder. Der ses kun én stor forskel indenfor de tre områder inden for de seks sammenligningsparametre! Mængden af kontroleftersøgninger i Thy-Hanherred er markant større, end det er tilfældet på Djursland og Lolland-Falster. Alle andre forhold er stort set ens for de tre områder.

Sandsynligheden for, at der er tale om en hetzkrævende opgave er lige stor, hvad enten hundeføreren rekvireres i Thy-Hanherred, på Djursland eller på Lolland-Falster.

Tabel 4. Hvorledes er mængden af eftersøgninger sammensat i de tre områder?

Tal i parentes er fra jagtsæsonen 2007/08 – øvrige tal fra 2006/07

Alle procent af totale jagteftersøgninger

	Thy-Hanherred	Djursland	Lolland-Falster
Kontrol	52% (49%)	24% (35%)	29% (31%)
Positive	53% (53%)	53% (48%)	57% (54%)
Selv ledt	36% (34%)	38% (35%)	21% (36%)
Hetzkrævende eftersøgninger *	20% (23%)	18% (20%)	27% (21%)
Dyret rejst	27% (29%)	27% (21%)	32% (27%)
Hunden har fanget af	18% (14%)	20% (15%)	19% (17%)

**Hetzkrævende er i denne sammenhæng defineret som løbs-, tap- og kølleskud.*

Det ses, at jægerne på Lolland-Falster i sæsonen 2006/07 sjældnere havde ledt selv, før de rekvirerede en schweisshundefører. Men da procentandelen for sæsonen 2007/08 er på niveau med de øvrige områder, kan det meget vel skyldes tilfældighed.

Tabel 4 viser groft sagt, at det er lige udfordrende at være schweisshundefører i de tre områder. Der er således ikke forskel i indholdet af de eftersøgninger, som hundeførerne rekvireres til i de tre områder.

5.4 Hvilke faktorer kan påvirke mængden af jagteftersøgninger?

Hvorfor er der så store forskelle på, hvor meget der eftersøges i forhold til vildtudbyttet i diverse områder? En let købt forklaring er selvfølgelig, at jægerne skyder bedre i nogle områder end andre. Men en sådan påstand virker ganske svær at argumentere sagligt for! Det er dog uomtvistelig, at der skal skydes til vildt, som ikke ligger umiddelbart forendt, før der er behov for en eftersøgning.

5.4.1 Forskelle i ejendomsstruktur

Der er naturligvis forskelle rent ejendoms- og landskabsmæssigt i et land som Danmark, og disse forhold må forventes at spille ind på jagtudøvelsen i de forskellige egne.

Tager man udgangspunkt i de tre områder beskrevet i afsnit 5.3, er Thy-Hanherred kendetegnet ved, at Skov- og Naturstyrelsen ejer 16 % af det samlede areal. På Djursland og Lolland-Falster udgør statsskovarealet en meget lille andel. Det nordlige og centrale Djursland er karakteriseret ved et stort næsten sammenhængende privatejet skovbælte fra Fjeld skov mellem Pindstrup og Ryomgård i syd til

Emmedsbo og Sostrup ved Gjerrild i nord. Omkring og i dette skovbælte ligger flere mindre ejendomme. Det sydlige Djursland er domineret af gamle godslandskaber og mindre landbrug. På Lolland-Falster er landskabet mere domineret af store ejendomme i form af gamle godser og nye store landbrug. Sådanne forhold må forventes at spille ind på hvem, og hvordan der drives jagt.

5.4.2 Jagttraditionelle forskelle

Den forskel i sammensætningen af råvildteftersøgninger, som man ser i figur 10, vidner ikke kun om forskelle i eftersøgningsfrekvens, men givetvis også meget om forskellige jagttraditioner. Der skal jages med hagl for, at der opstår eftersøgninger af haglskudt råvildt, ligesom der skal jages råvildt i efteråret for, at der skal eftersøges råvildt på denne årstid.

Men der er næppe nogen egentlig forskel i eftersøgningsbehovet mellem bukke skudt med kugle i bukkejagten og råvildt skudt med kugle i efteråret. Hvorvidt hagljagt giver et større eftersøgningsbehov end efterårsjagt med kugle vides ikke med sikkerhed. For at der opstår flere eftersøgninger ved hagljagt taler, at et haglskud ikke virker på samme måde som et kugleskud. Det betyder at risikoen for at dyret kun rammes med randen af haglsværmen er til stede. Samtidigt skydes der ofte til vildt i bevægelse, hvilket alt andet lige nedsætter jægerens træfsikkerhed. Imod at der er et større eftersøgningsbehov ved hagljagt, taler at der oftest jages med drivende hunde. Disse hunde vil ofte tage hårdt anskudte dyr og ikke mindst finde de dyr, som har tilbagelagt en kortere eller længere flugtstrækning, før de forender af et dødeligt skud.

Uanset jagtform og tidspunkt for påskydning så er der juridisk og etisk set ikke forskel på, hvornår der skal eftersøges, men i realiteten er der givetvis stor forskel i jægernes adfærd fra jagtform til jagtform og fra egn til egn.

5.4.3 Jægeradfærd

En stor del af statsskovsarealet i Thy-Hanherred er udlejet til jagtkonsortier. I jagtlejekontrakterne er blandt andet anført følgende passus:

”Alle skud til klovbærende vildt skal kontrolleres med en egnet schweisshund”.

Der er altså krav om, at alle skud skal kontrolleres, men ikke krav om, at eftersøgning skal foretages af en legitimeret schweisshundefører. For langt de fleste, og for at undgå tvivlsspørgsmål, er det formentligt kutyme, at man rekvirerer en legitimeret schweisshundefører, så snart vildtet ikke ligger umiddelbart forendt. At hundeførerne i Thy-Hanherred har omkring 50% af deres eftersøgninger som

kontroleftersøgninger, er formentlig et kraftigt vidnesbyrd på denne adfærd. I det tilfælde dyret ikke ligger forendt, markeres skudstedet blot, og hundeførerne rekvireres. Det vil sige, at der hurtigere opstår en kontroleftersøgning, end i situationer hvor jægeren selv minutiøst undersøger anskudsstedet for at finde ud af, hvorvidt dyret er ramt eller ej.

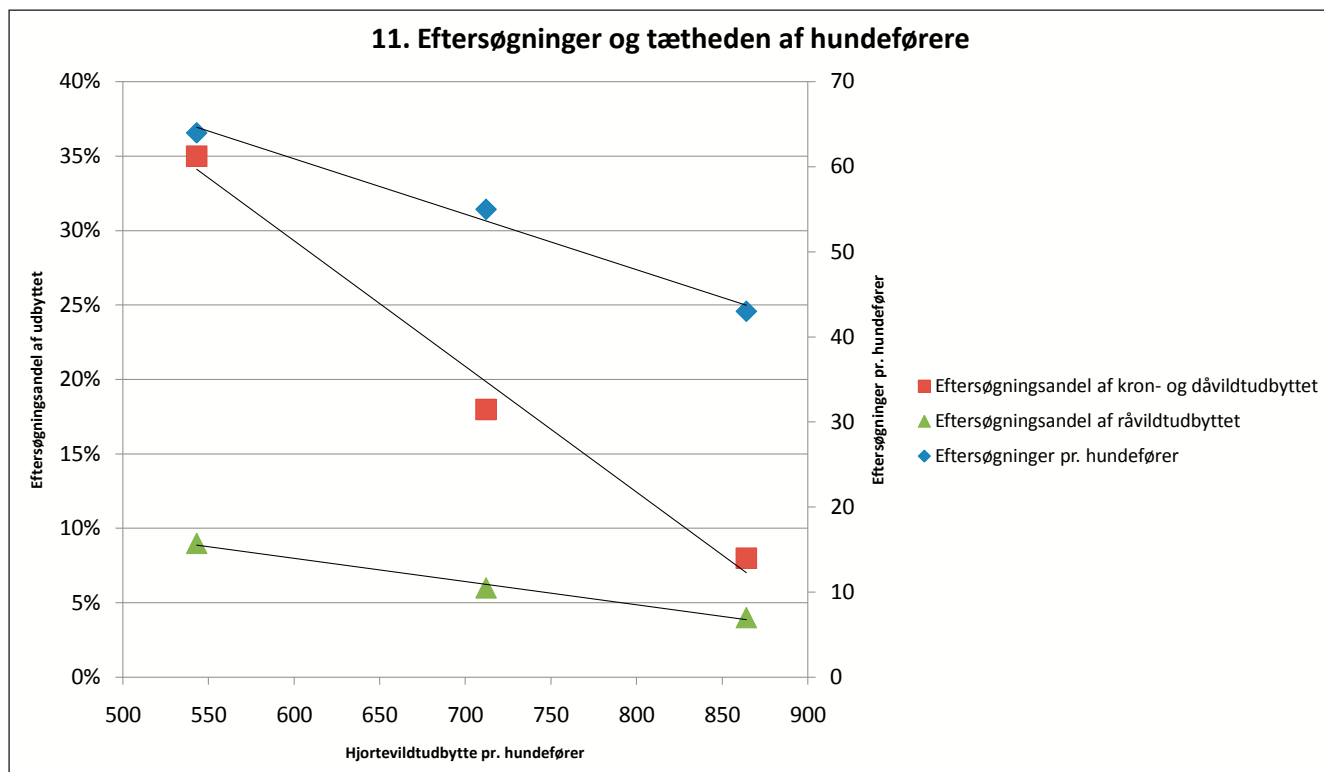
Flere godser, bl.a. på Lolland-Falster, har professionelle jagtvæsner. Der er sikkert en forventning fra godsejere, jagtlejere og formentlig også skytterne selv, om at de skal være i stand til at løse eftersøgninger. Mange eftersøgningsopgaver kan også løses fuldt forsvarligt af jægere selv, men, som vi kommer tilbage til i afsnit 5.4.4, er det næppe den bedste løsning på hverken kort eller lang sigt!

Et anden parameter som kan spille ind er, hvor mange der jager i et område, eller hvor mange stykker vildt den enkelte jæger nedlægger. Såfremt det er få jægere, der nedlægger størstedelen af vildtet, kan disse jægere have effektive eftersøgningshunde. Hvis disse jægere samtidigt driver deres jagt på meget store ejendomme eller er i god dialog med deres naboer, er de ikke begrænset i deres eftersøgning i form af nabogrænser. Hvis det er få jægere, som skyder en meget stor del af vildtet, så kan det heller ikke afvises, at deres skydefærdigheder er bedre end gennemsnittets.

5.4.4 Dækningsgrad af schweisshundeførere

Figur 11 viser eftersøgningsandel af henholdsvis kron-/dåvildtudbyttet og råvildtudbyttet sammenholdt med nedlagt klobbærende vildt pr. legitimeret schweisshundefører i de tre områder Thy-Hanherred, Djursland og Lolland-Falster. Nedlagt klobbærende vildt pr. hundefører vurderes at være det bedste mål for tætheden af schweisshundeførere i et område.

Som det ses, eftersøges mere af vildtudbyttet desto flere schweisshundeførere, der er i et område. I Thy-Hanherred nedlægges der 543 stykker klobbærende vildt for hver legitimeret hundefører i området. På Lolland-Falster er antallet 864 stykker klobbærende vildt. Der er således en tydelig tendens til, at flere hundeførere eftersøger mere.

Figur 11 viser samtidigt, at hvor der er flest hundeførere i forhold til vildtudbyttet, der eftersøger den enkelte hundefører også mere, end hvor dækningen er knap så god. Der er således en tydelig synergieffekt af at have flere hundeførere i et område.

Af figur 11 ser det ud til, at der er retlinet sammenhæng mellem disse forhold. Dette skal man nok være meget varsom med at konkludere, da data er baseret på kun tre områder.

5.5 Hvorledes kan geografiske forskelle udjævnes?

Først og fremmest skal det fastslås, at der ikke er noget problem i, at der i nogle egne eftersøges mindre i forhold til vildtudbyttet end i andre – såfremt alle eftersøgningssituationer løses forsvarligt juridisk og etisk. Loven og jagtetikken er ens over hele landet, og derfor kan det undre, at man kan opleve så store forskelle mellem forskellige egne, som det er vist i afsnit 5.3.

Sandsynligheden for at der sker etiske og juridiske overskridelser er naturligvis størst, hvor hundeførerne eftersøger mindst. Ganske enkelt fordi de legitimerede schweishundeførere kan og skal kunne levere det mest kvalificerede eftersøgningsarbejde.

5.5.1 Jægerne

Det er jægerne der skyder til vildtet og dermed kan have et eftersøgningsbehov. Derfor påvirkes eftersøgningsandelen lettest ved at påvirke jægerens adfærd.

Som tidligere nævnt er der ikke nogen grund til at antage, at jægerens skydefærdigheder varierer nævneværdigt imellem områderne. Derfor ligger forskellen mellem eftersøgningsandelen i håndteringen af situationen efter skuddet.

Såfremt jægerne i et område var ”bedre” til selv at identificere situationer, hvor dyret ligger forendt, og derfor selv finder dem i fællesskab med deres egne hunde, så ville man i disse områder se en tydeligere forskel i typen af eftersøgninger, som de legitimerede hundeførere løser. I områder hvor jægerne var bedre end andre til at skelne mellem anskydninger og dødsudte dyr, ville de legitimerede hundeføreres eftersøgninger kun bestå af hetzkrævende – og kontroleftersøgninger. Men som det blev vist i tabel 4, er det i hvert fald ikke tilfældet mellem de tre områder, som er beskrevet i denne rapport.

Som nævnt indledningsvist er der ikke noget forkert i at lede selv, såfremt eftersøgninger bliver løst kvalificeret, men bekendtgørelsen om eftersøgning og aflivning af nødstedt vildt slår fast, at hvis der er tegn på, at et stykke klobbærende vildt er ramt og ikke er fundet inden for 6 dagtimer, så skal en legitimeret hundefører rekvireres.

Der er intet i indrapporteringerne fra de legitimerede hundeførere i de tre områder der viser, at denne juridiske regel bliver anvendt mere i et område end et andet. I så fald ville et af områderne have en væsentlig større andel af eftersøgninger, hvor jægerne selv havde ledt først. Hvorfor der umiddelbart kun er tre mulige forklaringer:

I. Der er regionale forskelle på, hvor stort eftersøgningsbehovet er,

II. Loven og de jagtetske regler bliver overtrådt hyppigere i områder, hvor der eftersøges mindre i forhold til vildtudbyttet.

III. Eller også findes der meget dygtige ikke-legitimerede hundeførere, der har en succesrate, som overstiger de legitimerede hundeføreres i de områder, hvor de legitimerede eftersøger mindst i forhold til udbyttet.

Hvis det er I., der er tilfældet, vil jægere fra områder med stort eftersøgningsbehov med fordel kunne lære af jægere i områder med lavt eftersøgningsbehov, hvordan jagt udøves, så eftersøgningsbehovet er minimalt.

Hvis det er II., som er forklaringen, så skal det problem tages meget seriøst og bør løses jagtorganisationshurtigt muligt. Her vil jagtudlejere spille en afgørende rolle. Dette behandles i afsnit 5.5.2.

Hvis det er III., som gør sig gældende, bør disse hundeførere hurtigst muligt legitimeres, således at alle rekvirenter kan få glæde af deres evner.

5.5.2 Jagtudlejere

En del jagt foregår naturligvis, hvor jægeren selv er lodsejer, og dermed er rollen som jagtudlejer elimineret. På sådanne arealer er det naturligvis den enkelte jagers eget ansvar at sikre kvalificerede eftersøgninger i alle situationer, hvor der er afgivet skud til klobbærende vildt, som ikke ligger umiddelbart forendt. Denne juridiske og etiske pligt påhviler naturligvis også en jæger, selvom han har lejet sin ret til jagt.

Men i det tilfælde, at en jæger har lejet sin jagt, kan jagtlejeren stille betingelser for udlejningen. Som nævnt i afsnit 5.4.3 så stiller den største jagtudlejer, Skov- og Naturstyrelsen, i Thy-Hanherred netop en betingelse for, hvorledes skud afgivet til klobbærende vildt skal håndteres. Det vides naturligvis

ikke, i hvor høj grad en sådan politik har afsmittende effekt på andre jagtudlejere i området. Eftersøgningstillene viser dog tydeligt, at man i Thy-Hanherred eftersøger langt mere af vildtudbyttet end i de to øvrige beskrevne områder.

Schweisshundeførerne arbejder lokalt, men jægere lejer ikke altid jagt lokalt. Attraktiv jagt er efterspurgt, og flere jægere lejer jagt i områder, hvor de ikke har lokal forankring. Sådanne jægere har ikke et forudgående kendskab til de lokale schweisshundeførere. Derfor kan jagtudlejere være bindeledet mellem jægerne og hundeførerne lokalt.

Det kan derfor generelt anbefales, at jagtudlejere betinger sig, hvorledes jagtlejerne skal håndtere situationen efter skuddet, når vildtet ikke ligger umiddelbart forendt.

5.5.3 Schweisshundeførerne

Lad det indledningsvist være slået helt fast: Schweisshundeførerne vil gerne have flere eftersøgninger. Det betyder, at en eventuel flaskehals for mængden af eftersøgninger ikke ligger i manglende lysten til at løse flere eftersøgninger fra den enkelte hundeførers side.

Det bedste, der kan ske for den enkelte hundefører, er, at han bliver rekvireret til en eftersøgning. Det betyder også, at hver gang en eftersøgning løses af jægerne selv, betyder det mindre "løn" til den enkelte hundefører.

Det er vigtigt at erindre, at legitimerede hundeførere udfører eftersøgningsarbejdet ulønnet i deres fritid. Den eneste belønning hundeføreren får, er glæden ved eftersøgningen og respekten fra rekvirenten. Uden passion for schweissarbejdet kan man ikke være en velfungerende schweisshundefører.

Når jægerne selv forsøger at eftersøge, eller helt undlader at eftersøge, så tager det en potentiel opgave fra den legitimerede hundefører. Det er for den enkelte legitimerede hundefører negativt.

For at være en god og effektiv schweisshundefører, skal man med sin hund have eftersøgninger nok til hele tiden at holde sine færdigheder ved lige. Ser vi på hundeførerne på Lolland-Falster, vil de statistisk set have 7-8 hetzkrævende eftersøgninger pr. jagtsæson. Det er ikke meget, hvis man har en rutineret hund, skal holdes ved lige samtidigt med en ny uerfaren hund, der er under optræning.

For at være en god og velfungerende hundefører set fra jægerens synspunkt, skal hundeføreren og hans hund naturligvis være fagligt dygtige, men mindst lige så vigtigt er, at han til rekvirenten kan få kontakt til ham!

Set fra en eftersøgningsmæssig synsvinkel er der intet hastværk med at få eftersøgt. I langt de fleste eftersøgningssituationer, er det kun gavnligt for eftersøgningen hvis vildtet får lov til at sidde i 3-4 timer, førend eftersøgningen indledes. Men set fra jægerens synsvinkel vil man have hjælp med det samme, behovet for assistance er erkendt. Dette kan psykologisk nemt forklares ved, at jægeren ønsker den ubehagelige situation overstået hurtigst muligt.

Det betyder i praksis, at hvis en jæger ringer forgæves ved én hundefører, så ringes der videre til den næste og så fremdeles, indtil der er kontakt til en hundefører. Set fra den enkelte hundeførers vinkel kunne jægeren lige så godt lægge en telefonsvarerbesked hos den første hundefører, som af simple årsager kan være forhindret i at tage telefonen, eks. sidder i møde, men som vil ringe tilbage og tage hånd om eftersøgningen lige så snart, at han er ved telefonen igen.

I den proces hvor der forsøges at skaffe kontakt til en schweisshundefører, vides det erfaringsmæssigt at nogen opgiver og helt dropper at få eftersøgt. For hvert forgæves opkald bliver jægeren mere og

mere overbevist om, at der nu nok er skudt forbi, eller at den kan min hund da også finde – og så er skaden sket.

Hundeførere kan ikke være til rådighed igennem en hel jagtsæson, og derfor vil man opleve at ringe forgæves. Hundeførere har også job og familie, der skal passes. Hundeførere og hunde bliver også sygemeldt osv. Derfor er det vigtigt at have en dækning, der er så god, at ingen reelt går forgæves, men afgjort også at ingen føler, at de går forgæves efter hjælp.

Dertil kommer, at nogle jægere foretrækker en hundefører frem for en anden. Selv om dette valg er subjektivt funderet, og alle legitimerede hundeførere skal kunne levere en kvalificeret eftersøgning, så må jægerens valg respekteres. Endelig er den hund, der er bedst egnet til at løse en svær eftersøgning på kron- eller dåvildt, sjældent den samme som løser den svære råvildteftersøgning lige så godt – og vice versa.

Hvis man som hundefører ikke føler, at man har eftersøgninger nok, til at man prioriterer at være let ”tilgængelig” for jægerne. Det kan være at man i stedet for at vente hjemme i efterårsjagtsæsonen tager på jagt selv. Så bliver man for jægerne, som har behov for assistance, endnu sværere at få fat i osv. Dermed er der startet en negativ spiral, som er selvforstærkende.

Den enkelte hundefører vil derfor sjældent føle et behov for nye hundeførere i hans egen umiddelbare nærhed, men vil kunne se behovet i randen af hans nærområde, da han her lejlighedsvist vil blive konfronteret med et eftersøgningsbehov, som ikke er dækket af andre.

5.5.4 Nye schweishundeførere

Det er indlysende, at de ovenfor anførte problematikker er sværest at se bort fra i områder, hvor der er et stort vildtudbytte pr. hundefører. Sammenholdt med figur 11 så er der altså en snæver sammenhæng mellem ”tætheden” af hundeførere (opgjort i vildtudbytte pr. hundefører).

Der er derfor ingen grund til at frygte, at nye og dygtige schweishundeførere vil få mængden af eftersøgninger til at falde, med sikkerhed ikke i forhold til andel af udbyttet, men antageligt heller ikke i forholdet pr. hundefører!

Dette bringer os tilbage til mulighed III. i afsnit 5.5.1. Hvis der rent faktisk er jægere, som udenfor registret udfører et godt stykke eftersøgningsarbejde, så er det langt bedre for alle parter, at denne jæger bliver legitimeret hundefører.

De lokale jægere får bedre dækning og lettere ved at få kvalificeret hjælp hurtigt, og derved mindskes sandsynligheden for flaskehalsproblemer. Således er der mindre sandsynlighed for, at jægerne selv eftersøger eller helt opgiver at få eftersøgt, og mindre vildt vil blive overladt til en måske lang og pinefuld skæbne.

De eksisterende legitimerede hundeførere vil få en god ny kollega, som kan være en aflastning i spidsbelastningsperioder. Den nye hundefører vil også sende nye eftersøgninger til de ”gamle” legitimerede hundeførere samt skulle have assistance fra en mere rutineret hundefører ved sværere eftersøgninger.

Endelig vil jægeren, som tidligere foretog uautoriserede eftersøgninger, igennem uddannelse bliver langt dygtigere og bedre, også til at erkende egne grænser. Via legitimeringen vil han også få langt bedre beføjelser til at afslutte en eftersøgning f.eks. på anden mands grund. Sidst men ikke mindst, vil han få et fagligt og kollegialt netværk, som vil være med til at gøre ham langt bedre til at eftersøge.

Det er dog en betingelse, at nye hundeførere skal kunne klare kvalitetskravene til Schweiss-registret. Det er ikke nok at have lysten, man skal også have evnerne og talentet.

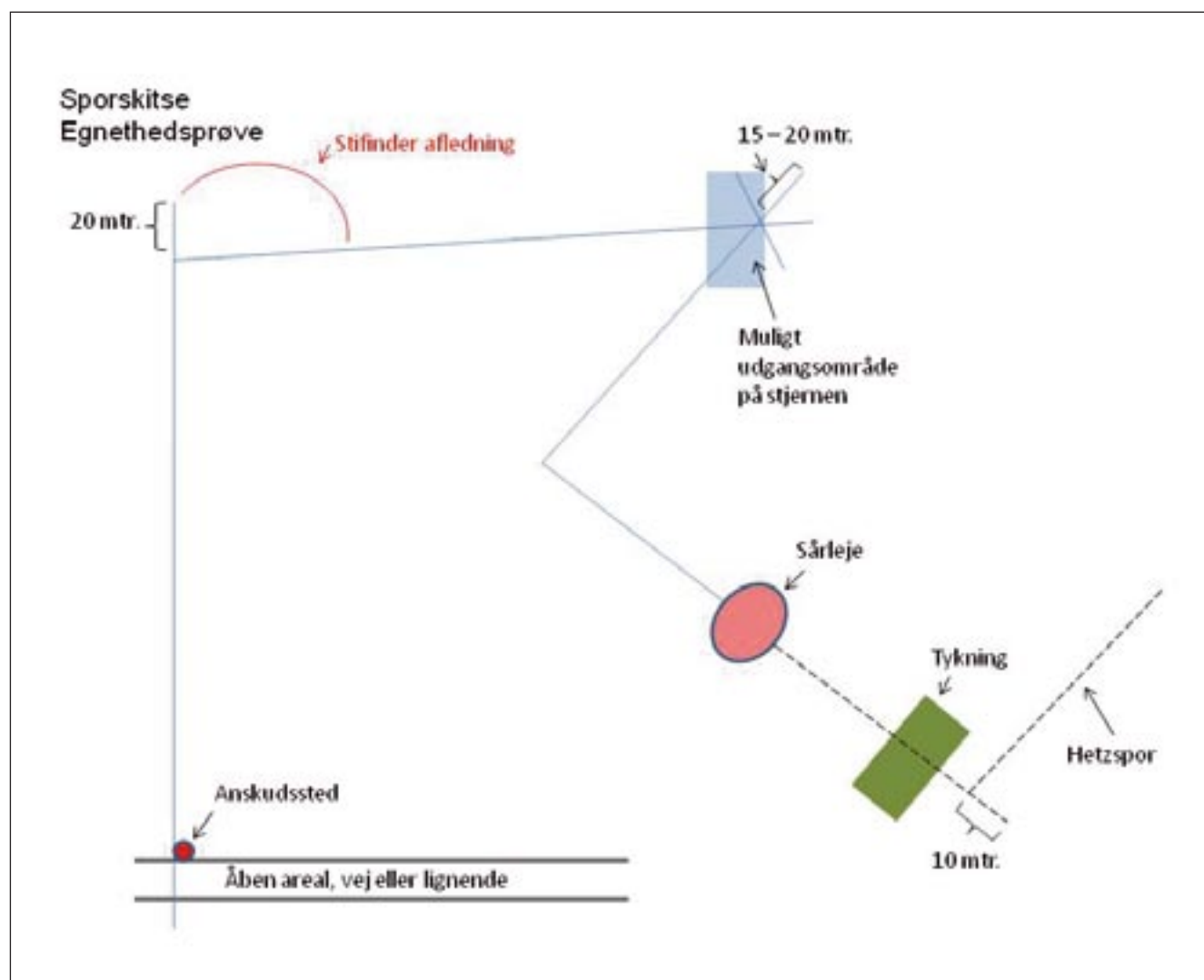
6. Schweiss-registrets prøvesystem

Schweissudvalget, som blandet andet rådgiver Skov- og Naturstyrelsen (en nærmere beskrivelse af organisering af schweissarbejdet kan findes i Schweissrapport 2006/07), om hvem der skal legitimeres dvs. hvem der bør optages i Schweiss-registret, har igennem længere tid arbejdet på kvalitetssikring af schweiss-registret. Det har blandt andet betydet, at man har indført en ny afprøvningsform, dels af nye hunde til eksisterende hundeførere, dels af nye ekipager til schweiss-registret.

6.1 Egnethedsprøve

I september 2007 blev reglerne for Optagelsesprøve for legitimerede hundeførere i.f.m. optagelse af ny hund - i daglig tale Egnethedsprøve - vedtaget. De første prøver efter disse regler blev afviklet i april 2008.

Prøven er bygget op med ca. 600 meter spor udlagt dagen før afprøvning med færtsko og 100 ml blod. Sporet indeholder et vinkelret knæk, en wiedergang med afledningsfært af stifinder og en stjerne med 6 ben. Ved selve afprøvningen forlænges sporet med 200 meter, der også udlægges med færtsko og 50 ml blod.

Overnatningsporet skal hundeføreren udrede med hunden i rem. Når hunden kommer frem til slutningen af overnatningsporet, skal hunden herfra selv udrede sporet ved hetz. Ved bedømmelsen deltager to bedømmere, hvoraf den ene har udlagt sporet.

Regelsættet kan findes på www.schweiss.dk

Tidligere fik eksisterende hundeførere optaget deres hunde i schweiss-registret, når de havde opnået en 1. præmie på 400m/20 timers prøve. Men fra og med 2008 er det således, at ekvipagen skal have opnået mindst 3. præmie i remarbejde og bestået i hetz på Egnethedsprøve for at kunne blive optaget i schweiss-registret.

6.2 Kvalifikationstest

Kvalifikationstest blev indført allerede i 2001, men er med tiden blevet noget mere formaliseret. Kvalifikationstesten anvendes til at teste nye ekvipager til registret, som umiddelbart på baggrund af ansøgningen er egnede til legitimering.

Kvalifikationstesten er en hybrid mellem en prøve og et kursus. Sporet er bygget op på samme måde som på Egnethedsprøven, men en kvalifikationstest kan hverken bestås eller dumpes. Testen går ud på, at bedømmerne får et indblik i ekvipagens formåen til at løse en vanskelig ”praktisk” eftersøgning. Det betyder også, at bedømmerne kan vælge at hjælpe hundeføreren igennem dele af sporet osv.

Bedømmelsen af ekvipagen sker i tre kategorier: ”Bør optages”, ”Kan optages” og ”Bør ikke optages”. Kvalifikationstesten bruges således til at vurdere, om ekvipagen vil kunne være med til at løfte registerarbejdet efter det obligatoriske kursus og i det naturlige samarbejde mellem hundeførerne i schweiss-registret.

Der stilles således ikke lige så skrappe krav til nye ekvipager, som der gør til eksisterende hundeførere, når de skal have optaget nye hunde. Men nye hundeførere har heller ikke samme beføjelser som eksisterende hundeførere. Således er nye hundeførere, de første to år de er aktive i schweissregistret, forpligtet til at søge hjælp hos en mere erfaren kollega, hvis dyret er ramt, og de ikke selv er i stand til at finde det.

Desværre opleves det ofte, at nye ekvipager, der indkaldes til kvalifikationstest, er helt uvidende om og uforberedte på at løse opgaven på kvalifikationstesten. Dette er desværre et kraftigt vidnesbyrd om, at der er stor forskel på at træne sporarbejde i relation til hundesport og at arbejde målrettet med schweissarbejde.

Hvis ekvipagen ikke er i stand til at magte opgaven på en kvalifikationstest, så vil denne heller ikke kunne indfri de forventninger, som de vil blive mødt med fra de kommende rekvirenter.

7. Yderligere information

Hvis du har spørgsmål eller behov for yderligere information så se på www.schweiss.dk eller kontakt:

Schweiss-sekretariatet
Danmarks Jægerforbund
Molsvej 34, 8410 Rønne
Tlf: 88 88 75 00

E-mail: info@schweiss.dk

